

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน กรมประมง.....
(ชื่อกรม ชื่อจังหวัด ชื่อองค์การมหาชน เป็นต้น)
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน..... กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด.....
3. ชื่อผลงาน/โครงการ..... บึงหนองบัวพัฒนา ชาวประชาร่วมใจ ชุมชนก้าวไกล สร้างรายได้จากธนาคารสัตว์น้ำชุมชน
ผู้ประสานงาน (อย่างน้อย 2 คน)
 - 3.1 ชื่อ-นามสกุล นางสาวมาลาศรี คำศรี.....
ตำแหน่ง นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ.....
สำนัก/กอง..... กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด.....
เบอร์โทรศัพท์..... 02.562.0426..... เบอร์โทรสาร..... 02.562.0426.....
โทรศัพท์มือถือ 062.196.7305..... e-mail malasrikhumsri@gmail.com.....
 - 3.2 ชื่อ-นามสกุล นางสาวธมลวรรณ ระวัง.....
ตำแหน่ง นักวิชาการประมง.....
สำนัก/กอง..... กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด.....
เบอร์โทรศัพท์..... 02.562.0426..... เบอร์โทรสาร..... 02.562.0426.....
โทรศัพท์มือถือ 087.767.2554..... e-mail inland.community@gmail.com.....

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำบึงหนองบัว ตั้งอยู่บ้านโป่ง หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง พื้นที่ 36.25 ไร่ ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี 2562 - 2565 ตามความต้องการของชุมชนบ้านโป่งเพื่อใช้แหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการบึงหนองบัวให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชนได้ ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อให้ราษฎรในชุมชนมีผลผลิตสัตว์น้ำเพียงพอต่อการบริโภค สร้างรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน 2) เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สามารถบริหารจัดการบึงหนองบัวในการผลิตและเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำจัดในชุมชน และ 3) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพด้านการประมง

การดำเนินงานโครงการ กิจกรรมและรูปแบบการบริหารจัดการยึดหลักตามความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และชุมชน ดำเนินการภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและรัฐในระดับความร่วมมือ (Collaboration) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการตั้งแต่การร่วมวางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา รับผลประโยชน์ ติดตามและประเมินผล โดยมีหน่วยงานกรมประมงร่วมบูรณาการกับหน่วยงานอื่นคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำทั้งด้านวิชาการและสนับสนุนงบประมาณ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ การวางแผน โดยชุมชนร่วมกันเสนอความต้องการในการพัฒนาบึงหนองบัว ให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชน จัดทำประชาคมในชุมชนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและผู้รับผิดชอบ ร่วมจัดตั้งคณะกรรมการแหล่งน้ำ กฎระเบียบ และจัดทำรายละเอียดโครงการบริหารจัดการแหล่งน้ำบึงหนองบัว และเสนอขอของบประมาณเงินอุดหนุนจากกรมประมง 175,000 บาท และชุมชนร่วมกันเก็บข้อมูลพื้นฐานก่อนเข้าร่วมโครงการฯ การดำเนินงาน ตามแผนการใช้เงินอุดหนุน ได้แก่ 1) เตรียมแหล่งน้ำและสร้างอาหารธรรมชาติ อบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเพาะพันธุ์ปลา เช่น การเพาะพันธุ์ โดยชุดเพาะพันธุ์ปลาเคลื่อนที่ (Mobile Hatchery) การอนุบาลสัตว์น้ำและการแปรรูปสัตว์น้ำให้แก่ชุมชนฯ หลังจากนั้นชุมชนร่วมดำเนินการผลิตสัตว์น้ำเพื่อนำเงินเข้าโครงการฯ ดังนี้ 3) เพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ Mobile Hatchery 4) ปลอ่ยพันธุ์สัตว์น้ำในบึงหนองบัว 5) เลี้ยงปลานิลและปลาดุกในกระชัง 6) แปรรูปสัตว์น้ำ 7) ชุมชนร่วมกันจับสัตว์น้ำจำหน่ายเข้ากองทุนโครงการ และ 9) จัดตั้งกองทุน กำหนดกฎระเบียบกองทุน สมัคสมาชิก ระดมหุ้น และจัดสรรรายได้คืนให้กับสมาชิก และ 10) จัดทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นของโครงการฯ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ชุมชนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงานและบทเรียนเพื่อเป็นต้นแบบให้แหล่งน้ำอื่น

ผลการดำเนินงานโครงการฯ เกิดผลสำเร็จเชิงประจักษ์ใน 3 ด้าน คือ **ผลสำเร็จทางสังคม** ชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพสามารถบริหารจัดการแหล่งน้ำให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชน องค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นได้รับการจัดขึ้นทะเบียน มีสมาชิก 69 ราย ระดมเงินทุนรวม 26,200 บาท **ผลสำเร็จด้านเศรษฐกิจ** ชุมชนสามารถผลิตสัตว์น้ำได้ 3.75 ตัน มีรายได้เข้ากองทุน 198,709 บาท และปันผลคืนให้สมาชิก 2 ครั้ง เป็นเงิน 18,663 บาท และ **ผลสำเร็จเชิงนวัตกรรม** ในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น การผสมเทียมเพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ชุดเพาะพันธุ์เคลื่อนที่ (Mobile Hatchery) การทำอาหารธรรมชาติ ส่งผลทำให้ชุมชนบ้านโป่งสามารถนำไปประกอบอาชีพด้านการประมง และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาบึงหนองบัวจนกลายเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชนหรือธนาคารสัตว์น้ำที่เป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้แก่ชุมชน ขยายผลในแหล่งน้ำอื่น 16 แหล่งน้ำในพื้นที่ 11 อำเภอ จังหวัดลำปาง จนเกิดต้นแบบ (Model) การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนภายใต้หลักการมีส่วนร่วมสำหรับนำไปกับแหล่งน้ำอื่นได้

ส่วนที่ 2 สรุปผลการดำเนินการ

มิติที่ 1 : ความสำคัญของปัญหาและความสามารถองค์กร (10 คะแนน)

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. การดำเนินการหรือโครงการที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาอย่างไร

แหล่งน้ำบึงหนองบัว (โปงหนองบัว) เดิมชาวบ้านเรียกว่า “โปง” ต่อมาได้เรียกแหล่งน้ำนี้ว่า โปงหนองบัว หรือ บึงหนองบัว ตั้งอยู่บ้านโป่ง หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอกวาง จังหวัดลำปาง พื้นที่ 36.25 ไร่ เดิมเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีบ่อน้ำเย็น น้ำร้อน ลักษณะแหล่งน้ำเป็นน้ำขุ่นมีน้ำตลอดทั้งปี ต่อมาเกิดปัญหาภาวะน้ำแล้งในบึงหนองบัวเนื่องจากป่าไม้ต้นน้ำเสื่อมโทรมและจากการใช้น้ำทำเกษตรเชิงเดี่ยว ราษฎรเดือดร้อนเนื่องจากขาดแคลนน้ำทำการเกษตรในฤดูแล้ง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวชาวบ้านจึงได้ร่วมกันทวงคืนป่าชุมชนกว่า 500 ไร่บริเวณรอบบึงหนองบัว เพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำต้นกำเนิดของสายน้ำธรรมชาติ โดยการทำฝายชะลอน้ำส่งผลทำให้บึงหนองบัวมีน้ำตลอดทั้งปี ตั้งแต่ปี 2550 และชุมชนร่วมกันบริหารจัดการป่าชุมชนและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเป็นต้นมา และเมื่อปี พ.ศ. 2553 ได้รับงบประมาณจากสภาตำบลบ้านโป่ง ทำการปรับปรุงขยายพื้นที่และขุดลอกบึงหนองบัว เพื่อใช้สำหรับการเกษตร นอกจากนี้บริเวณแหล่งน้ำชุมชนยังได้ช่วยกันอนุรักษ์เป็นพื้นที่ป่าชุมชน สร้างเป็นสนามกีฬา สวนสาธารณะ มีอาคารเอนกประสงค์ บึงหนองบัวจึงเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนบ้านโป่งและหมู่บ้านใกล้เคียง

ชาวบ้านในชุมชนบ้านโป่งส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและประสบปัญหาภาวะหนี้สินเพราะราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ ไม่น่าพอใจ แต่ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากค่าแรงงานสูงขึ้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีฆ่าแมลงมากขึ้น ในขณะเดียวกันการใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น ในเดือนสิงหาคม 2562 มีประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านโป่ง ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านมีมติร่วมกันว่าควรมีการใช้ประโยชน์จากบึงหนองบัวให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีน้ำตลอดทั้งปีแต่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการประมง น่าจะมีบริหารจัดการบึงหนองบัวให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งอาหารลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้กับราษฎรในชุมชนบ้านโป่งและหมู่บ้านใกล้เคียง ต่อมาในเดือนตุลาคม 2562 ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านจึงได้นำความต้องการของชุมชน ปรึกษาประมงอำเภอกวาง สำนักงานประมงจังหวัดลำปาง หลังจาก เจ้าหน้าที่ประมงจากสำนักงานประมงจังหวัดลำปางและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดลำพูน ได้ออกสำรวจพื้นที่บึงหนองบัวและจัดทำประชาคมร่วมกับชุมชนบ้านโป่งเกี่ยวกับการแผนการบริหารจัดการบึงหนองบัว และเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกรมประมง ภายใต้โครงการสินค้าเกษตร กิจกรรมธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นโครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการส่งเสริมและสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหรือเป็นธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน ซึ่งกรมประมงเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการ จำนวน 100 แห่งทั่วประเทศ ในส่วนของ “โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วมบึงหนองบัว” แห่งนี้เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมาและมีแผนติดตามการดำเนินงานต่อเนื่อง 4 ปี (2562-2565) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นได้

2. ปัญหาที่มีขอบเขตหรือผลกระทบในระดับใดบ้าง เช่น ระดับพื้นที่ หน่วยงาน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น โปรดอธิบายข้อมูลประกอบ รวมทั้งระบุ ประชาชนหรือผู้รับบริการกลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลกระทบ

บึงหนองบัว เป็นในแหล่งน้ำชุมชนที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านโป่งและชุมชนใกล้เคียงในตำบลบ้านโป่งกว่า 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสบเอิม ใหม่-นาแซ่ สบปลิง โป่ง เป้าะ เหล่า หาดเขียว ต้นมื่น โป่งพัฒนา เป้าะทอง สันโค้งพัฒนา เป็นแหล่งน้ำชุมชนที่เป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพมีความสำคัญกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ท้องถิ่นตลอดจนวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน เป็นแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ที่สร้างรายได้หลักของคนในชุมชน มีพื้นที่การเกษตรกว่า 1,179 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ทำนาปลูกข้าว ปลูกหอม กระเทียม ข้าวโพด ถั่วลิสง และพืชผักสวนครัว นอกจากนี้บริเวณบึงหนองบัว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าชุมชน เนื้อที่กว่า 500 ไร่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีแม่น้ำแม่โป่งไหลผ่าน และน้ำพุร้อน เป็นสถานที่ศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ และสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน มีการจัดกิจกรรมสืบสานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนบ้านโป่งและชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอวัง จังหวัดลำปางอย่างต่อเนื่อง ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำบึงหนองบัวทั้งในและนอกภาคเกษตรในชุมชนบ้านโป่งกว่า 164 ครัวเรือน ราษฎรกว่า 446 คน และชุมชนใกล้เคียงกว่า 12 หมู่บ้านในเขตตำบลบ้านโป่งกว่า 2,031 ครัวเรือน ราษฎรกว่า 11,977 คน

3. หน่วยงานมีนโยบายการมีส่วนร่วมอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา/สร้างโอกาส/วางฐานรากการพัฒนาการสร้างความมีส่วนร่วม

กรมประมงได้ดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12: ยุทธศาสตร์ที่ 3: การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6: การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) วิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขับเคลื่อนการดำเนินการโครงการสำคัญต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้ยกระดับสินค้าเกษตรสู่ความมั่นคง ภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์ที่ ได้แก่ 1) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า 3) เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม 4) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ นอกจากนี้กรมประมงได้กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. 2560 – 2564 “เป็นหน่วยงานที่มุ่งพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำสู่การประมงที่ยั่งยืน และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเป็นไปอย่างยั่งยืน และได้ดำเนินการโครงการต่างๆตามนโยบายสำคัญของกระทรวงฯ ซึ่ง 1 ในนั้น คือโครงการธนาคารสินค้าเกษตร กิจกรรมสนับสนุนธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม” ดำเนินการโดยกรมประมงภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรมประมงเป็นองค์กรที่ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2560 ซึ่งได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมตามกฎหมาย ได้ระบุไว้ชัดเจนในเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมประมง ในหมวดที่ 2 การบริหารจัดการด้านการประมง ส่วนที่ 1 คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มาตรา 25 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่น ในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำ ในเขตประมงน้ำจืดหรือเขตทะเลชายฝั่ง ให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในเรื่อง ดังนี้ (๑) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดทำนโยบายตามมาตรา ๑๙ (๑), (๒) สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มและจัดให้มีการขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด,(๓)ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนในเรื่องดังกล่าว, และ (๔) เผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ และส่วนที่ 2 คณะกรรมการประมงจังหวัด มาตรา 26-29 พิจารณาเสนอ

แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรประมงและการแก้ปัญหาด้านการประมงในพื้นที่รับผิดชอบ (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.3 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558)

4. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (อธิบายในประเด็นต่อไปนี้ 1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย 2) การสร้างวัฒนธรรม 3) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ระบบติดตามประเมินผล 4) การจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญอย่างเพียงพอให้สอดคล้องกับภารกิจ)

1) การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย

กรมประมงมีการปรับโครงสร้างภายใน เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 cluster ซึ่งทุกหน่วยงานจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการปฏิบัติงาน โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานภายในระดับกองต่างๆ ให้มีภารกิจรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และจัดทำคู่มือกระบวนการของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ การปรับโครงสร้างครั้งนี้มีการแบ่งส่วนราชการ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคของกรมประมง มีภารกิจที่ครอบคลุมด้านงานส่งเสริม งานบริหารจัดการทรัพยากร และงานวิชาการ ซึ่งได้ระบุชัดเจนในภาระกิจกรมประมงข้อ 31 (4) ให้สำนักงานประมงอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในพื้นที่รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนองค์กรประมงท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาด้านการประมง นอกจากนี้ (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.4 สร้างวัฒนธรรมความโปร่งใส)

นอกจากนี้ กรมประมงยังได้มอบนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี ไว้ 4 ด้าน ตามวิสัยทัศน์กรมประมง เป็นไปตามเจตนารมณ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และผลักดันการพัฒนาให้เกิดความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการของกรมประมงไว้ 6 แนวทางสั่งการให้หน่วยงานยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยข้อ 6 ได้กำหนดว่าต้องมีการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของบุคลากรกรมประมงรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการต่างๆ และ ต้องให้เกิดกระบวนการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นหลัก โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการพัฒนา (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ 1.5 ประกาศกรมประมง เรื่อง นโยบายกำกับดูแลองค์กรที่ดี)

2) การสร้างวัฒนธรรม การมีส่วนร่วม

กรมประมงได้สร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติจริง มีการกำหนดนโยบายหรือทิศทางหรือแผนงานตลอดจนแนวทางการปฏิบัติงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของกรมประมง ข้อ 6 ที่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการด้านการประมง การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กำหนดมาตรการในการทำการประมงและการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำควบคุม ป้องกัน และปราบปรามการทำการประมงและการค้าสัตว์น้ำให้เป็นตามกฎหมาย รวมทั้งป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำการประมง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งในและนอกน่านน้ำไทย ทั้งนี้ กรมประมงได้มีการมอบนโยบายการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน เพื่อยกระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (ข้อ 1.1) ได้ประกาศแสดงเจตจำนงค์ และให้หน่วยงานรับทราบและถือปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการสร้างวัฒนธรรมใน

องค์กรและเอื้อต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.5 ประกาศกรมประมง เรื่อง นโยบายกำกับดูแลองค์การที่ดี)

3) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ระบบติดตามประเมินผล

โครงการฯ ดำเนินงานภายใต้หลักการมีส่วนร่วมโดยมีชุมชนเป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินการ ติดตามและประเมินผล ซึ่งได้ผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมของโครงการฯไว้อย่างชัดเจนในคู่มือปฏิบัติงานโครงการฯ โดยมีเจ้าหน้าที่ประมงกรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการคอยเป็นที่ปรึกษา โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ในระดับชาติ ส่วนกลางกรมประมง ตามคำสั่งกรมประมงที่ 1227/2559 แต่งตั้งคณะกรรมการระดับส่วนภูมิภาค ตามคำสั่งจังหวัดลำปางที่ 119/2562 และระดับชุมชน แต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารผลผลิตเกษตรด้านการประมงบึงหนองบัว โดยนายอำเภอจาว ตามคำสั่งที่ 594/2561 ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

4) การจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญอย่างเพียงพอให้สอดคล้องกับภารกิจ

กรมประมงมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ภายใต้กติกาเดียวกัน และกรมประมงสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการฯ ดังนี้ 1) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน 2) จัดสรรเงินอุดหนุนจำนวน 175,000 บาท โดยชุมชนร่วมกันทำแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณที่ใช้เงินอุดหนุน 3) เจ้าหน้าที่ประมงจัดทำประชาคมชี้แจงโครงการ 4) สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มและจัดขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตาม พ.ร.ก. การประมง 5) ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมเป็นเจ้าของโครงการฯ มีการจัดตั้งกองทุน และระดมทุน และ 6) ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่นการเพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ Mobile Hatchery, การเลี้ยงปลาในกระชัง

(<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.1 คู่มือการดำเนินงานโครงการธนาคารสินค้าเกษตร (กิจกรรมสนับสนุนธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม))

กรมประมงมีกลไกภายในองค์กรที่มีกฎหมายทั้งที่เป็นกฎหมายและการสร้างวัฒนธรรมในองค์กร เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และการดำเนินงาน “โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วมบึงหนองบัว” เป็นการขับเคลื่อนตามนโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง โครงการฯ ได้จัดขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรชุมชนท้องถิ่นกับกรมประมงเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามกฎหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการแก้ปัญหาและการบริหารจัดการ ฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำ นำไปสู่การพัฒนา “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” ตามนโยบายรัฐได้อย่างเป็นรูปธรรม

มิติที่ 2 : กระบวนการมีส่วนร่วม (40 คะแนน)

5. อธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ/โครงการ

เพื่อให้ราษฎรในชุมชนเป้าหมายโครงการมีผลผลิตสัตว์น้ำเพียงพอต่อการบริโภค สามารถสร้างรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน มีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี และสามารถบริหารจัดการแหล่งน้ำในชุมชนในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำที่ดี และเป็นธนาคารสัตว์น้ำของชุมชนและยังเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพด้านการประมงภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

6. โครงการมีรูปแบบหรือขั้นตอนหรือวิธีการในการดำเนินการในระดับความร่วมมือ (Collaborate) หรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีการนำแนวคิด/นวัตกรรมและเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการดำเนินการ อย่างไร

การดำเนินงานโครงการฯ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและรัฐ เป็นการดำเนินการในระดับความร่วมมือ (Collaboration) ของชุมชนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมแก้ปัญหา ภายใต้กติกาเดียวกัน โดยมีหน่วยงานกรมประมง และบูรณาการทำงานกับหน่วยงานอื่น คอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำทั้งด้านวิชาการและสนับสนุน เช่น พัฒนาชุมชน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ 1.2 ผลการดำเนินงานบึงหนองบัว อำเภองาว จังหวัดลำปาง)

ขั้นตอนการวางแผน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาด้านการพัฒนาการประมง และแนวทางแก้ไขพัฒนาด้านการประมงในชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ประมงคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ซึ่งข้อมูลนี้ใช้ในการวางแผนการจัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากกรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำประชาคมกับชุมชนบ้านโป่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อชี้แจงโครงการฯและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม 3) จัดตั้งกลไกความร่วมมือและการประสานงานในการดำเนินงานโครงการฯ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ ทุกระดับ ได้แก่ (3.1) แต่งตั้งคณะกรรมการฯ **ระดับกรม** แต่งตั้งโดยอธิบดีกรมประมง โดยมีรองอธิบดีกรมประมงเป็นประธานคณะกรรมการฯ มีคณะกรรมการฯ 8 ท่าน เพื่อให้แนวทางการดำเนินงาน ติดตามและแก้ปัญหาในระหว่างการดำเนินโครงการฯ ในภาพรวมทั้งประเทศ (3.2) แต่งตั้งคณะทำงานใน**ระดับจังหวัด (ภูมิภาค)** โดยผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายด้านการประมงในระดับจังหวัด Fisheries Co-ordinator: FC คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานประมงจังหวัดลำปางและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดลำพูน ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดลำปาง มีคณะทำงาน 5 ท่าน มีอำนาจหน้าที่ในการ กำหนด แผนการดำเนินงาน กิจกรรมและการใช้จ่ายเงินอุดหนุน กำกับ ติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ประสานงาน และให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน แก่คณะกรรมการธนาคารฯ บึงหนองบัว และ (3.3) แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำบึงหนองบัว (ระดับชุมชน) โดยนายอำเภองาว มีคณะกรรมการ 23 ท่าน มีอำนาจหน้าที่ในการร่วมจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ และแผนการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ดำเนินงาน กำกับและติดตามการดำเนินงานโครงการฯ 4) จัดตั้งกฎระเบียบข้อบังคับของโครงการฯ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบเพื่อบริหารจัดการโครงการฯ เช่น กำหนดบทลงโทษถ้ามีการลักลอบจับปลาในบึงหนองบัว การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 70% มีการจัดสรรรายได้จากโครงการ ปีละครึ่ง คือ ปันผลงให้สมาชิก 30% ปันผลให้กรรมการฯ 20% จัดสรรเป็นเงินกองทุนโครงการฯ 40% ฌาปนกิจศพของสมาชิก 5% จัดสรรเป็นสาธารณประโยชน์ 5% เป็นต้น 5) ชุมชนร่วมกันระดมความคิดเห็นจัดทำรายละเอียดโครงการบริหารจัดการแหล่งน้ำบึงหนองบัว ให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำหรือเป็นธนาคารสัตว์น้ำของชุมชน ตามข้อมูลผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข/การพัฒนาบึงหนองบัว ตาม (ข้อ.1) และเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนจากกรมประมง 175,000 บาท ภายใต้โครงการธนาคารสินค้าเกษตร กิจกรรมสนับสนุนธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม โดยมีเจ้าหน้าที่ประมงคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ 6) คณะกรรมการโครงการฯ บึงหนองบัว เสนอโครงการฯ ตามข้อ 5 พร้อมแผนกิจกรรมและงบประมาณเงินอุดหนุน ต่อประมงจังหวัดลำปาง หลังจากนั้นประมงจังหวัดฯ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้แทนจากสำนักงานประมงจังหวัดลำปางและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลำพูนพิจารณาอนุมัติและโอนเงินเข้าบัญชีโครงการฯ เพื่อให้คณะกรรมการโครงการธนาคารฯ แหล่งน้ำบึงหนองบัวเบิกจ่ายและดำเนินการตามแผนที่ได้รับการอนุมัติ และ 7) ชุมชนร่วมกับ

เจ้าหน้าที่ประมงสำรวจเก็บข้อมูลพื้นฐานและการบริหารจัดการด้านการประมงในบึงหนองบัว เพื่อเป็นฐานข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยชุมชนร่วมดำเนินงานตามแผนการใช้เงินอุดหนุนภายใต้โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำบึงหนองบัว ดังนี้ 1) ชุมชนร่วมกันจัดเตรียมแหล่งน้ำและสร้างอาหารธรรมชาติ ทำปุ๋ยคอกในแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหารสำหรับสัตว์น้ำที่ปล่อยอย่างต่อเนื่อง 2) อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะพันธุ์ปลาตะเพียน/ปลาไนโดยใช้ชุดการเพาะพันธุ์ปลาตะเพียนไนโดยชุดเพาะพันธุ์ปลาเคลื่อนที่ (Mobile Hatchery) การเพาะพันธุ์ปลานิลโดยใช้เทคนิคการเคาะไข่ในปากปลานิลและอนุบาลในชุด Mobile Hatchery และการแปรรูปสัตว์น้ำให้แก่ชุมชนฯ ให้แก่ คณะกรรมการฯ และสมาชิกโครงการฯ และกลุ่มแม่บ้าน 3) ชุมชนร่วมดำเนินการเพาะพันธุ์ ปลาตะเพียน ไน กาดำ และปลานิล เพื่อปล่อยในบึงหนองบัวและจำหน่ายให้แก่สมาชิกโครงการฯ นำไปเลี้ยง เป็นรายได้เข้ากองทุนโครงการฯ 4) อนุบาลลูกพันธุ์ปลา และจำหน่ายให้ราษฎรในชุมชน ได้แก่ ปลา กาดำ กดคัง ดุก ตะเพียน นิล 5) ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อปล่อยเลี้ยงในบึงหนองบัวและจับจำหน่ายให้ราษฎรในชุมชนนำรายได้เข้ากองทุนโครงการฯ 6) เลี้ยงปลานิลและปลาดุกในกระชัง เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เข้ากองทุนโครงการฯ และให้ราษฎรในชุมชนได้บริโภคปลาราคาไม่แพงและปลอดภัยปนเปื้อน 7) จับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำบึงหนองบัวขึ้นใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยชุมชนร่วมกันกำหนดวิธีการจับ เช่น การขายบัตรจับปลา การทยอยจับ ฯลฯ นำรายได้ที่ได้เข้ากองทุนโครงการ 8) กลุ่มแม่บ้านในโครงการดำเนินการแปรรูปสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสัตว์น้ำและจำหน่ายเป็นกองทุนเข้าโครงการฯ 9) จัดตั้งกองทุนของโครงการฯ โดยมีการกำหนดกฎระเบียบกองทุน สมัครงาน สมาชิก ระดมหุ้น จัดสรรรายได้ตามกฎหมายที่สร้างขึ้น และ 10) จัดทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นของโครงการฯ ตามมาตรา 25 ตาม พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560

ขั้นตอนการติดตามการดำเนินงานโครงการ โดยชุมชนร่วมกันติดตามการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1) สุ่มประเมินผลผลิตสัตว์น้ำก่อนและหลังปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำทุก 2 เดือน เพื่อให้ทราบการเจริญเติบโตและปริมาณสัตว์น้ำ โดยที่เจ้าหน้าที่ประมงคอยเป็นที่เลี้ยง 2) ติดตามการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่องในหลายรูปแบบ เช่น ผ่านการประชุมคณะกรรมการฯ ผ่านระบบการสื่อสารแบบดิจิทัล เช่น โทรศัพท์ ไลน์ เฟซบุ๊ก หรือการเข้าตรวจเยี่ยมโครงการฯ ในพื้นที่จริง 3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์กับแหล่งน้ำอื่น และ 4) จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี เพื่อวางแผนการดำเนินในปีต่อไป และสรุปบทเรียนเพื่อเป็นต้นแบบให้แหล่งน้ำอื่น

7. มีภาคส่วนใดบ้างที่เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ

การดำเนินงานโครงการฯ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานของกรมประมงและหน่วยงานอื่นอย่างแท้จริง โดยได้ระบุหน่วยงานรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมประมงส่วนกลาง ประกอบด้วยกองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และกองนโยบายและแผนการพัฒนาประมง สนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้และนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการประมงและกำกับ ดูแลและติดตามการดำเนินงานภาพรวม ในระดับพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานประมงจังหวัดลำปาง กำกับดูแลและติดตามการดำเนินการในพื้นที่ ให้คำแนะนำ อนุมัติ โอน กำกับดูแลและติดตามการใช้เงินอุดหนุนของชุมชน การจัดตั้งกองทุนและบริหารจัดการกลุ่ม และ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลำพูน จัดสัมมนาคณะกรรมการฯ ประจำปี อบรมให้ความรู้ด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่นการเพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ Mobile Hatchery การเคาะไข่จากปากปลานิล การเลี้ยงปลา และการแปรรูปสัตว์น้ำ กรมพัฒนาชุมชน ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว สำนักงานตรวจบัญชีและสหกรณ์ลำปาง สนับสนุนให้ความรู้ด้านการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายแก่คณะกรรมการธนาคารฯ รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกร สนับสนุนการเปิดบัญชี การเบิกจ่ายงบประมาณ สนับสนุนให้ความรู้ด้านการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายแก่คณะกรรมการธนาคารฯ องค์การองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง สนับสนุนงบประมาณปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับปรุงสถานกิจกรรม อาคารเอนกประสงค์/ ภาคประชาชน ได้แก่ คณะกรรมการธนาคารฯ บึงหนองบัว เป็นแกนนำในการประสานงาน และและขับเคลื่อนโครงการในชุมชนตั้งแต่ การจัดทำแผน ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลโครงการ ผู้นำและประชาชนในพื้นที่ ร่วมวางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์ ร่วมติดตามการดำเนินงาน

8. โครงการมีกลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ รวมถึงที่มาและแนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร

มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานโครงการฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโดยมีการระบุผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนอย่างชัดเจน รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในแต่ละกิจกรรม ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมร่วมของชุมชนและการบูรณาการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตั้งแต่ระดับกรม ระดับจังหวัด/ภูมิภาค และระดับชุมชน และมีการประชุมเพื่อชี้แจงโครงการ ติดตามความก้าวหน้าและสรุปผลการดำเนินงานประจำปี นอกจากนี้ยังมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการในรูปแบบรายงาน เช่น การรายงานผลประจำเดือนละ 1 ครั้งตามแบบ กปม.1 จัดทำรายงานผลการประชุม และการรายงานผลการดำเนินงานโครงการประจำปี มีการสนับสนุนความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงปลาโดยใช้ Mobile Hatchery การจัดทำบัญชี การแปรรูปสัตว์น้ำ การจัดกิจกรรมให้คำแนะนำต่างๆ แก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดประชุมสัมมนาประจำปีคณะกรรมการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำทั่วประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนการสร้างเครือข่าย มีการจัดสรรเงินงบบุคลากรให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นต้นทุนโครงการในปีแรก โดยให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดทำแผนการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการตามแผน ติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ชุมชนยังมีการระดมร่วมทุนในโครงการ และมีการปันผลคืนให้แก่สมาชิกทุกปีภายใต้กฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดขึ้นซึ่งระบุชัดเจนเน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต้องร่วมกิจกรรมมากกว่าร้อยละ 70 จึงจะมีสิทธิได้รับผลตอบแทน

9. โครงการมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและแนวทางแก้ไขปัญหามีอย่างไร

9.1 ปัญหาปลาตายในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม – มิถุนายน ๒๕ ระดับน้ำในบึงหนองบัวลดลง และมีการจากการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพดในแหล่งน้ำในปริมาณมากเกินไป ส่งผลทำให้คุณภาพน้ำเสีย ระดับออกซิเจนในน้ำต่ำ ปลาที่ปล่อยตาย การแก้ปัญหาโดยชาวบ้านได้ขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ประมง และได้ร่วมกันแก้ไขปัญห โดยการใช้ตักปุ๋ยหมักออกบางส่วนและทำการพ่นน้ำในตอนเช้าเพื่อเพิ่มออกซิเจนในน้ำและมีการเข้าเวรเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ

9.2 ปัญหาการแพร่ขยายพันธุ์ของต้นธูปฤๅษีในแหล่งน้ำอย่างรวดเร็วและชาวบ้านตัดส่งผลทำให้เน่าเสียปลาตาย คณะกรรมการฯและชุมชนช่วยกันเก็บส่วนที่เน่าเสียและตัดออกบางส่วน สามารถป้องกันและแก้ปัญหาปลาตายได้

มิติที่ 3: ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ (40 คะแนน)

10. ผลผลิต /ผลลัพธ์ ของการดำเนินการ/โครงการที่สำคัญคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่วัดความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการ พร้อมยกตัวอย่าง

(<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.2 ผลการดำเนินงานบึงหนองบัว จังหวัดลำปาง)

จากการดำเนินงาน 2 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มสร้างกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมผลิตสัตว์น้ำ มีผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ ดังนี้

ผลสำเร็จทางสังคม สามารถใช้แหล่งน้ำชุมชนให้เกิดศักยภาพสูงสุด จากแหล่งน้ำที่ยังไม่เคยมีการบริหารจัดการมาเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำโดยชุมชนเองได้ เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในการประกอบอาชีพด้านการประมง การจัดตั้งและบริหารกองทุนและการบริหารการใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำในชุมชน เกิดองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย มีคณะกรรมการของชุมชนและกฎระเบียบในการบริหารจัดการแหล่งน้ำที่กำหนดโดยชุมชน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และชุมชน เกิดกองทุนของโครงการธนาคารฯ มีการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งบริหารกลุ่ม และมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและโปร่งใส ภายใต้การยอมรับของชุมชน โดยมีสมาชิกเข้าทั้งหมด 69 ราย เพิ่มขึ้นจาก 65 ราย ในปี 2562 มีการระดมหุ้นๆ ละ 100 บาท จำนวนหุ้นทั้งหมด 262 หุ้น มีเงินหุ้นรวม 26,200 บาทเกิดความมั่นคงด้านอาชีพและความมั่นคงด้านอาหาร ราษฎรในชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงผลผลิตสัตว์น้ำที่จากโครงการฯ จำหน่ายในราคายุติธรรม จากวิธีการเลี้ยงแบบธรรมชาติซึ่งรสชาติของปลาที่ได้จะอร่อยกว่าปลาที่จำหน่ายทั่วไปตามท้องตลาดถือเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมของธนาคารยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมสาธารณะประโยชน์อื่นๆ อาทิเช่น การนำปลาไปบริจาคให้กับวัดเพื่อประกอบอาหารให้กับพระภิกษุสงฆ์ การมอบลูกพันธุ์ปลาให้กับโรงเรียนนำไปเลี้ยงเป็น อาหารกลางวันให้กับนักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของทรัพยากรดี และเกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน

ผลสำเร็จด้านเศรษฐกิจ สามารถผลิตสัตว์น้ำจากโครงการได้ 3.75 ตัน มีรายได้จากโครงการรวม 198,709 บาท เป็นรายได้จากการจำหน่ายบัตรตกปลาในบึงหนองบัว 21,410 บาท จำหน่ายปลาที่เลี้ยงในกระชัง 160,789 บาท จำหน่ายลูกพันธุ์ปลาที่เพาะพันธุ์ในโครงการฯ ที่สมาชิกเพาะพันธุ์ได้เอง 3,150 บาท มีการปันผลกำไรคืนให้สมาชิกแล้ว จำนวน 2 ครั้ง เป็นเงิน 18,663 บาท

ผลสำเร็จเชิงนวัตกรรม เกิดการพัฒนา นวัตกรรม และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการดัดแปลงการใช้วัสดุในท้องถิ่นและปรับขนาดเล็กลงให้กับชุมชนและสามารถเพาะพันธุ์ปลาได้และสามารถประกอบเป็นอาชีพได้ ดังนี้ (1) นวัตกรรมการผสมเทียมเพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ชุดเพาะพันธุ์เคลื่อนที่ (Mobile Hatchery) (2) นวัตกรรมการเพาะพันธุ์ปลานิลจากการเคาะไข่จากปลานิลและฟักไข่และการนำเรือมาปรับเป็นภาชนะในการจำหน่ายปลาสดและเพาะปลาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการประมงของราษฎรในชุมชน เช่น ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำอาหารธรรมชาติ การเลี้ยงปลาในกระชัง ซึ่งพวกเขาสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เกิดต้นแบบ (Model) การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ให้เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชนหรือธนาคารสัตว์น้ำเพียงพอต่อการบริโภคและสร้างรายได้แก่ชุมชน

11. การดำเนินการ/มีประโยชน์ที่สำคัญต่อองค์กร ประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนเชิงสถิติ พร้อมยกตัวอย่าง (<http://www.inlandfisheries.go.th/index.php/structure/2013-05-25-12-50-30> หัวข้อ1.2 ผลการดำเนินงานบึงหนองบัว อำเภอจาง จังหวัดลำปาง หน้า 51)

1) เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ทำให้แหล่งน้ำแห่งนี้กลายเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำของชุมชน เป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัย สร้างรายได้แก่ราษฎรในชุมชนบ้านโป่งและชุมชนใกล้เคียง เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประมงของชุมชนที่ทุกคนสามารถเข้าไปเรียนรู้และนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ ชุมชนมีผลิตสัตว์น้ำบริโภคและสร้างรายได้ 3.75 ตัน มีรายได้ 198,709 บาท และสมาชิกได้เงินปันผลคืน 18,663 บาท เกิดประโยชน์ต่อราษฎรใน 12 ตำบลบ้านโป่งกว่า 2,031 ครัวเรือน ราษฎรกว่า 11,977 ราย และขยายผลดำเนินการในแหล่งน้ำอื่นกว่า 16 แหล่งน้ำในพื้นที่ 11 อำเภอในจังหวัดลำปาง เกิดประโยชน์ต่อราษฎรกว่า 3,000 ครัวเรือน ประชากร 7,777 ราย ชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นชุมชน

เข้มแข็ง องค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นได้รับการจัดขึ้นทะเบียน มีกองทุนและเงินทุนหมุนเวียน หน่วยงานภาครัฐ ได้พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเพาะพันธุ์ปลาโดยใช้ชุดเพาะพันธุ์เคลื่อนที่ (Mobile Hatchery) รูปแบบการส่งเสริมเทคโนโลยีที่เหมาะสม เทคนิคการทำงานแบบมีส่วนร่วม เกิดต้นแบบ (Model) การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนภายใต้หลักการมีส่วนร่วม สามารถนำไปถ่ายทอดกลุ่มเป้าหมายอื่นได้ ซึ่งจะส่งผลในระดับมหภาคต่อไป

2) เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ส่งผลทำให้การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาด้านการประมงในชุมชนเกิดความยั่งยืน ภายใต้สมดุลของสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และสภาพเศรษฐกิจและสังคม

มิติที่ 4: ความยั่งยืน (10 คะแนน)

12. หน่วยงานมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (อธิบายในประเด็นต่อไปนี้) 1) การถ่ายทอดบทเรียนไปสู่สาธารณะเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 2) การจัดแผนในการขยายผลและการบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน)

บึงหนองบัว เกิดต้นแบบ (Model) การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนภายใต้หลักการมีส่วนร่วม (ภาพที่ 1) กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการประมงของชุมชนที่ทุกคนสามารถเข้าไปเรียนรู้และนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ ศึกษาดูงาน และการประชุมสัมมนาของหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมคณะกรรมการธนาคารฯ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดบทเรียน/องค์ความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นซึ่งจะส่งผลในระดับมหภาคต่อไป นอกจากนี้ กรมประมงและชุมชนได้ถ่ายทอดบทเรียนไปสู่ชุมชนที่มีศักยภาพและมีแหล่งน้ำชุมชนขยายผลทั่วประเทศกว่า 200 แห่ง โดยเสนอของบประมาณปกติของกรมประมง 120 แห่ง และงบพัฒนาจังหวัดทั่วประเทศจังหวัดละ 50 แห่ง ในปีงบประมาณ 2565

ต้นแบบ (Model) การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนบึงหนองบัว ภายใต้ชื่อโครงการ “บึงหนองบัวพัฒนา ชาวประชาร่วมใจ ชุมชนก้าวไกล สร้างรายได้ จากธนาคารสัตว์น้ำแบบมีส่วนร่วม”